ДЕТСКА ГРАДИНА № 40 „ПРОФ. Д-Р Г. АНГУШЕВ“, СО РАЙОН „ТРИАДИЦА”
гр.София 1404, ул. „Метличина поляна“ № 10, тел.: 02/ 859 11 15 e-mail: cdg_40@abv.bg; www.dg40-angushev.com

==========

УТВЪРЖДАВАМ: П
ДИРЕКТОР НА ДГ № 40
„ПРОФ. Д-Р Г. АНГУШЕВ“
ВЕСЕЛИНА ГЕОРГИЕВА
Със Заповед № РД 15-8-7/21.09.2026 г.
В сила от 21.09.2026 г.

СЪГЛАСУВАЛ: П
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ

МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА

МЕЖДУ ДЕЦАТА В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

ГЛАВА I
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Въвеждането на механизъм за противодействие на тормоза се налага от разбирането, че реален напредък в справянето с насилието може да бъде постигнат само в резултат на прилагането на последователност и целенасоченост в спазването на правила, които важат за всички участници в образователно- възпитателния процес.

ГЛАВА II
ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТОРМОЗ И ВИДОВЕ ТОРМОЗ

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

1.Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете.

2.Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот.

3.Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия. Проявите на тормоз могат да бъдат разделени на следните основни групи:

1.Физически - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в помещение;

2.Вербален- подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди.

3.Психичен- подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене.

4.Социален- избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на злобни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с обекта на тормоз, изолиране.

5. Сексуален тормоз – всяка форма на нежелано словесно и/или физическо поведение със сексуален характер, водещо до накърняване достойнството на лицето, и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, принизяваща, унизителна и обидна обстановка. Включват се измислянето на сексуализирани прякори и имена, коментари за външността и подигравки със сексуално значение, неподходящи докосвания и опипвания, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-крайни форми на нападение и насилие.

6. Кибертормоз – тормоз във виртуалната среда. Тук спадат: обидни, заплашителни и/или подигравателни текстове, изпратени по телефон, по електронни средства за комуникация или в социалните мрежи; разпространяване на материали, уронващи достойнството на детето (снимане и свободно разпространяване на снимки или видеа без съгласие на детето, кражба на самоличност, разпространяване на зловредни слухове в социалните мрежи и т.н.). Един от признаците, че дете вероятно е жертва на кибертормоз, е рязка смяна на настроението и поведението му при използване на интернет или при получаване на обаждане (или съобщение) по телефон.

Разпознаване на физическото насилие:

• различни по вид и цвят натъртвания, включително синини; постоянни или чести червени петна, включително от пръсти; насинени очи; следи от ухапвания;

• неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително и едносрични отговори;

• безпокойство и крайности в поведението (от пасивност до буйстване);

• негативна представа за себе си (обикновено жертвите смятат, че си заслужават насилието);

• прекалена отстъпчивост и оставяне без протест от страна на детето да бъде правено с него, каквото и да е;

• влошаване на общото здраве (отпадналост, главоболие, прилошаване и др.).

Разпознаване на психичното насилие:

• затвореност и изолираност, нежелание за контакт с връстниците;

• агресивно поведение или друго, привличащо вниманието поведение (изразено непослушание, самонараняване и т.н.);

• внезапни и бурни емоционални изблици, необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;

• бягане и криене;

• неучастие в общите за групата дейности;

• психосоматични симптоми.

Разпознаване на сексуалното насилие:

• симптоматиката може да бъде част от изброената до момента за горните форми;

• също така и различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на нехарактерни за възрастта сексуално съотнесени думи и т.н.).

ГЛАВА III

БОРБА С ФАКТОРИТЕ, КОИТО СА СВЪРЗАНИ СЪС СРЕДАТА В ДЕТСКАТА ГРАДИНА И ДОПРИНАСЯТ ЗА ПРОЯВА НА АГРЕСИЯ И УТВЪРЖДАВАНЕ НА АГРЕСИВНИ МОДЕЛИ НА ПОВЕДЕНИЕ

1.Неприлагане на непоследователни и наблягащи на наказанието подходи за справяне с нежеланото поведение на децата.

2.Прилагане на ясни единни за детската група правила и очаквания за това какво представлява приемливо поведение в детската градина.

3.Неполагане на достатъчни усилия за възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията, липса на ефективен надзор и контрол.

4. Среда подтикваща към агресивно поведение.

5.Оптимизиране нагласите към ученето и съревнователния елемент между децата.

Изграждането на адекватни политики за противодействие на тормоза в детската градина за всички заинтересовани страни. Основен принцип при изграждането на политика за противодействие на тормоза в детската градина е прилагането на цялостен подход, на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаването на по-

сигурна среда. 5 За да се изгради защитната мрежа е необходимо да се поставят ясни граници, да се формират ценности, да се създадат правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз в градината.

ГЛАВА IV
КОНКРЕТНИ МЕРКИ ПРИ УСТАНОВЕНО НАЛИЧИЕ НА ТОРМОЗ

1.Всеки от персонала на Детска градина № 40 „Проф. д-р Георги Ангушев", район „Триадица" е длъжен при установяване на тормоз да сигнализира писмено директора на детската градина.

2.При наличие на такъв сигнал за всеки отделен случай директора назначава комисия за събиране на информация и издаване на становище за нивото на тормоз и препоръчани мерки по конкретния сигнал.

3.Набелязване на дейности свързани с интервенции в ситуации на тормоз

Интервенцията включва действия и мерки, целящи спирането и разрешаването на възникнал вече тормоз, като се отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, включено пряко или косвено в ситуацията и се прилага принципът на най-добрия интерес на детето.

Дейности на равнище детска градина

Превенцията на равнище детска градина включва оценка на проблема, създаване на координационен съвет, изготвяне на план за противодействие на тормоз и създаване на единни правила.

Оценка на проблема

Оценката и анализът на проблема са първата стъпка към неговото решаване. Оценката изисква да се даде отговор на следните въпроси: Осъзнава ли се проблемът и какво се знае за него? Какви форми на тормоз има в детската градина? Колко често се проявяват и къде са местата, където се случват? Кои са участниците? Как се е реагирало до момента? Какво следва да се предприеме, за да бъде ефективно? Оценката следва да се извършва в началото и края на учебната година. Организира се от ръководството. За целта може да се използват инструменти като въпросници, дискусии с цялата общност, фокус-групи с деца, учители и родители, и т.н. Резултатите от оценката се обсъждат на педагогически съвет с участието и на непедагогическия персонал, а в подходящ формат – и с родителите и децата. В края на учебната година може да се проведе конференция с участието на цялата общност или серия от фокус-групи с деца от различни възрасти, родители, учители и др.

Създаване на координационен съвет

В детската градина се създава координационен съвет с ясни функции и делегирани отговорности, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза. Съветът се ръководи задължително от директор и включва психолог или педагогически съветник, учители и родители. На база извършената оценка в началото на учебната година координационният съвет изготвя план за противодействие на тормоза. Този план съдържа описание на всички дейности по превенция и интервенция на равнище

група и на равнище детска градина. Той е със срок една учебна година и се ревизира и актуализира в началото на всяка следваща.

Създаване на единни правила

Това е неизменна част от превантивните дейности, предприемани на ниво детска градина. Този процес се свързва със следните дейности:

- формиране на предложения от всяка група за правила на поведение и общонеобходими ценности;
- обобщаване на всички предложения;
- договаряне на единен механизъм, включително разписани ясни отговорности за реагиране при прояви на тормоз и насилие;
- разработване на предложения за промени в Правилника за дейността на детската градина и обсъждането им с общността;
- ясно разпределение на конкретни отговорности на всички възрастни в детската градина;
- използване на подхода за работа с връстници, които трябва да станат естествени помощници при реализирането на всички видове интервенции както по отношение на децата, които са обект на тормоз, така и по отношение на децата, които го упражняват;
- повишаване квалификацията на учителите за работа с програмите, включително реализиране на специализирани обучения за определени категории от работещите в детската градина за справяне с критични ситуации и други;
- разработване на мерки за привличане на родителите;
- разработване на процедури и механизми за осигуряване непрекъснато съгласуване интересите и потребностите на отделните групи в детската градина;
- непрекъснато актуализиране информацията за наличните ресурси в общността (съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на тормоза и насилието);
- осигуряване на реални партньорства с външни на детската градина служби, организации и лица;
- насочване семействата към здравни и социални услуги.

ГЛАВА V
КОНКРЕТНИ ДЕЙСТВИЯ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ В СИТУАЦИЯ НА ТОРМОЗ

1. Превантивни мерки за предотвратяване и противодействие на тормоза в детското заведение

1.1.Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които най-общо имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превантивните мерки в детското заведение трябва да започнат задължително с

оценка на проблема с насилието, както и с определяне на елементите на компетентност за справяне и недопускане на явлението.

1.2. Оценката и осъзнаването на проблема е първата стъпка към неговото решаване. Оценката на проблема изисква да се даде отговор на следните въпроси: Осъзнава ли се проблемът и какво се знае за него? Кои видове и какви форми на тормоз има в детското заведение? Колко често те се проявяват? Къде са местата, на които най-често се случват? Кои са участниците?

1.3. Създаване на координационен съвет в детското заведение за справяне с насилието с ясни функции и делегирани отговорности, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза. Съветът да се ръководи задължително от главния учител и да включва учители и родители.

2.Прекратяване на ситуацията на тормоз

Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

2.1.В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно.

2.2.Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на насилника и други деца, защото това може да урони неговото достойнство;

2.3.Често спонтанната реакция на възрастните е заставането на страната на „жертвата" и наказване на „насилника". Ключово при интервенцията на възрастните е приемането на разбирането, че детето, обект на тормоз, не се нуждае от състрадание, а детето, извършител на тормоз, не се нуждае от наказание, особено което го унижава, а от състрадание, за да може то да развие това чувство към другите. Защото липсата на състрадателност е една от основните причини, поради която се упражнява тормоз.

3.Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз

3.1 Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата или да се наложи друга предварително съгласувана мярка;

3.2 Като първа стъпка учителя изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете. След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, учителя за определен период от време може да проследява поведението на децата и да дава обратна връзка. Директора също може да подпомогне работата на учителя като наблюдава детето във взаимоотношенията му с другите деца и даде насоки за действията и мерките, които учителят да предприема при необходимост или като насочи детето насилник и неговото семейство към услуги в общността като центрове за превенции

и консултативни кабинети към местните комисии за БППМН, центрове за обществена подкрепа и др.

4.Реакции спрямо детето, което е обект на тормоз Работата с деца, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

4.1.Важно е учителя да поговори с детето, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило. Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени;

4.2.Погрешно е открито и публично пред другите деца да се оказва подкрепа на потърпевшото дете, защото това допълнително ще урони достойнството на детето пред неговите връстниците;

4.3.При този първи разговор е важно да се предложи на детето подкрепа, като се остави то само да определи какво точно ще му помогне да се почувства сигурно; Необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;

4.4.Детето трябва да почувства доверие и сигурност за споделяне, което е особено важно, ако насилието се повтори.

4.5.Никога не трябва да се предлага среща между дете, жертва на насилие и неговия мъчител с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последствия;

4.6.Наблюдавайте детето в следващите дни, за да се уверите как се чувства и при необходимост отново разговаряйте с него.

5.Реакции спрямо наблюдателите

5.1.Да се работи с наблюдателите на това ниво, не само на нивото на превенцията, а с групата след ситуация на тормоз;

5.2.Не се отстраняват наблюдателите, когато се прекратява или управлява ситуация на тормоз като всички, които са били там да видят какво се прави съгласно правилата на ДГ;

5.3.Насърчение за грижа спрямо тормозеното дете.

6.Насочване към други служби

6.1. Регистриране на ситуации на тормоз От 2010 г. функционира „Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция” (КМ). Основната цел на Координационния механизъм е да бъдат обединени ресурсите и усилията на професионалистите и органите за закрила за осигуряване на ефективна система за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие.

В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето”

по местоживеене. Като първа стъпка се уведомява директора на детската градина, който е задължен да уведоми съответния отдел „Закрила на детето”

Детето, което е склонно към насилие, се нуждае от разбиране на неговите потребности, причините за агресивното поведение, помощ при осъзнаване на собствените чувства, умения за контрол на гнева, развитие на емпатията. В същото време има и една група деца, които са едновременно и насилници, и жертви. Възможно е детето да е жертва на насилие в семейството си или да е насилвано от някои “по-силни” връстници.

Децата жертви могат да упражняват насилие върху някой по-слаб от тях. Те са най-рискови по отношение на бъдещото си развитие и израстване, защото търпят последиците и на единия, и на другия профил. В тази връзка е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на социалните работници от отделите „Закрила на детето” към Дирекциите „Социално подпомагане”. Социалният работник е професионалистът, който може да проучи ситуацията, в която се намира детето, условията, при които живее, родителският капацитет и при необходимост да предприеме мерки, които да подпомогнат детето и семейството като цяло.

В случаи на дете в риск е важно да бъдат обединени усилията на специалистите от различни области, за да бъдат ефективни мерките за закрила. В този смисъл социалният работник е партньор на останалите специалисти, ангажирани с проблема.

Към настоящия момент на местно ниво са сформирани мултидисциплинарни екипи. Задължително представени страни в тези екипи са представителите на Дирекции „Социално подпомагане” (отдел „Закрила на детето”), МВР и общината.

6.2. Кога и къде може да бъде подаден сигнал за дете в риск?

Съгласно Закона за закрила на детето, чл. 7 (1) „Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане”,

Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи.

(2) Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна”. Сигналът се изпраща в Дирекция „Социално подпомагане” по настоящия адрес на детето.

Когато сигналът се отнася за дете в риск, той ще бъде проучен от социалния работник, дори да е подаден анонимно.Социалният работник може да консултира семейството, да насочи родителите и детето към подходящи социални услуги и консултации.

В случаи, отнасщи се до насилие и тормоз в интернет (ситуация на кибернасилие и кибертормоз), сигнала може да се подава към Национален център за безопасен интернет на телефон: 124 123. След приемането на сигнала отговорен социален работник извършва проверка до 24 часа от неговото постъпване. При проучване на сигнала социалния работник може да потърси съдействие от страна на детската градина – информация за детето, за

взаимоотношенията му с децата, впечатленията на учителите, т.е. информация, с която да бъде направена оценка на случая, да се изготви план за действие. Ролята на социалния работник е свързана с проучване на семейната среда и предприемане на мерки за закрила. В същото време той има правомощия и ангажимента да консултира родителите, да подпомогне тяхната ангажираност в работата с детето на равнище детска градина. Социалният работник може да консултира семейството, да носочи родителите и детето към подходящи социални услуги и консултации.

7.Включване на родителите

7.1. Във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от детската градина действия за разрешаване на ситуацията;

7.2. В разговора е важно да се акцентира върху необходимостта родителите да не критикуват другото дете, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна;

7.3. Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и неглижирането на другото дете от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;

7.4. Разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, в партньорски взаимоотношения, като се предостави отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки;От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;

АЛГОРИТЪМ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕХАНИЗМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО

1. Запознаване на педагогическите специалисти и останалите служители с Механизма за противодействие на тормоза и насилието в детската градина.

2. Създаване / актуализиране на институционалните политики в съответствие с препоръките от единния Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование, утвърден със Заповед РД 09-5906/28.12.2017 г. на Министъра на образованието.

3. Създаване на Координационен съвет със заповед на директора.

4. Извършване на „оценка на ситуацията“ в началото на учебната година и анализ на резултатите от Координационния съвет.

5. Изготвяне / актуализиране на едногодишен план от Координационния съвет на базата на резултатите от “оценката на ситуацията“, който съдържа ясни срокове, ангажименти и отговорности за дейностите по превенция и интервенция на насилието и тормоза, като следват няколко задължителни стъпки:

5.1.Дейности по превенция

• Създаване / актуализиране на Етичния кодекс на образователната институция;

• Създаване / актуализиране на правилата в Правилника за дейността на детската градина;

• Осигуряване участието на децата в подготовката, организирането и реализирането на дейностите по превенция;

• Планиране на конкретни дейности по превенция на ниво детска група – отбелязване на празници, участие в различни инициативи, организиране на ателиета др.;

• Планиране на конкретни дейности за реализиране на партньорство с родителите-провеждане на тематични срещи, организиране на работилници за родители и др.

5.2.Дейности по интервенция

• Създаване / актуализиране на процедури за действие при инцидент, работа по случай, включително насочване към услуги;

• Въвеждане на Дневник за случаи на насилие и тормоз за съответната учебна година. Всяка описана в дневника ситуация, съдържа следната информация: дата, група, участници, вид насилие и ниво, какво е предприето като действие, подпис на служителя. 6. Изготвяне на годишен доклад от Координационния съвет и препоръки за създаване на по-сигурна образователна среда в детската градина.

Превенция на агресията при децата

ЦЕЛ- Зачитане на правата на детето и неговите интереси чрез изготвяне на ефективен и устойчив механизъм и план за действие, чрез реализиране на политики за преодоляване на прояви на насилие и агресия на или над децата от предучилищна възраст, ангажиране на родителската общност и утвърждаване на позитивни модели на поведение в дух на толерантност.

ЗАДАЧИ:

1. Развитие на умения у специалистите, свързани с отглеждането, възпитанието и образованието на децата от предучилищна възраст за разпознаване агресивното поведение и използване техники за редуциране на агресията.

2. Увеличаване ангажираността на родителите и преоткриване възможностите на семейната среда за емоционално-психологическа близост между деца и родители.

3.Информационно обезпечаване, придобиване на социални умения и умения за справяне при работа с деца от предучилищна възраст, проявяващи агресия.

4.Овладяване на агресията при децата от предучилищна възраст.